

> Dünya siyaset sahnesine 19. yüzyılın sonlarında adım atan, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra devletlerin güvenlik konularına daha fazla kafa yormaya başlamasıyla yükselişe geçen, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle yeni dünya düzeninin zorunlu kıldığı alternatif analitik bakış ihtiyacı sayesinde özellikle ABD'de altın çağını yaşayan 'think tank'ler artık Türkiye'de de siyasi süreçlerin önemli aktörleri olma yolunda.

> 'Think tank' tanımının aslında Türkçe'de tam bir karşılığı yok. Eski think tank'çi İbrahim Kalın iyi bir Türkçe tanım arayışının 'düşünce tankı' gibi çeşitlemelere kadar varabildiğini tebessümle anlatıyor. 'Düşünce kuruluşu' ya da 'araştırma merkezi' hem akademik jargonunda hem de pratikte en çok tercih edilen kullanım. 'Think tank'leri en basit haliyle, karar alıcılara etki etme iddiasındaki uzmanları bir araya getiren düşünce pazarları olarak tanımlamak mümkün.

> Türkiye'nin mazisi çok da uzağa gitmeyen think tank geleneğini işin profesyonelleriyle birlikte masaya yatırdık. İşte önemli uluslararası ağlara sahip, siyaset üzerindeki nüfuzunu artırmaya başlayan, dinamik, üretken ama iş düşünceye para bağlayacak yatırımcı bulmaya geldiğinde tökezleyen bir sektörün perde arkası...

çamsu
ÇAMLİBEL

Düşlüyor düşünüyor ve karar aldırıyorlar

ARAŞTIRMA
MERKEZLERİNİN
YÜKSELİŞİ

Fotoğraf ve uygulama: Sebati KARAKURT

DÜŞÜNCE PAZARININ ÖNDE GELEN AKTÖRLERİ ANLATIYOR

Hürriyet PAZAR dosya

Düşünce pazarlarından çıkan entelektüel ürünleri belki çok yakından takip etmiyoruz ama bu pazarın üreticileri 2003'teki Irak Savaşı'ndan itibaren televizyon ekranları üzerinden sık sık evlerimize konuk olmaya başladı. Özellikle uluslararası krizler sırasında adeta kadrolu yorumcu gibi televizyon kanalları arasında mekik dokuyan bu uzmanların ayakta tutmaya çalıştığı düşünce kuruluşları sivil toplum geleneğinin önemli bir parçası olsa da kamuoyu için fazla bilinmeyen bir meca. Araştırmalar yapıyor, raporlar yayınlıyor, kamuoyu oluşturmaya çalışıyorlar. Türkiye'de irili ufaklı 30'u aşkın düşünce kuruluşu var. Peki hangisi, kimden yana? Hangi düşünceyi temsil ediyorlar? Kim merkezde, kim hükümet yanlısı, kim muhalif? Kadrosu, çalışmaları, organizasyonu ve söylemleriyle en çok dikkat çekenler şunlar

■ Cansu ÇAMLIBEL/
cansu.camlibel@hurriyet.com.tr

Türkiye'nin think tank atlası

Liberal bir çizgiyi var

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL
ETÜDLER VAKFI (TESEV)

Kökleri 1960'lara dayanan TESEV, bugünkü statüsünü 1994'te aldı. Demokrasi, iyi yönetim ve dış politika ağırlıklı çalışmalar yapan TESEV araştırma sonuçlarını kitap olarak da yayınlıyor. Güncel siyasete dair cesur öneriler gündeme getirmeye çalışıyor. TESEV özellikle Kürt sorunu ve anayasa konularında özgürlükçü söylemleri dikkat çekiyor.

Genellikle milliyetçi bir tavrı takınıyordu

AVRASYA STRATEJİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ (ASAM)

1999'da kurulan ASAM, feshedildiği 2009 yılına kadar en gelişmiş araştırma altyapısına ve en fazla araştırmacıya sahip düşünce kuruluşlarının başında geliyordu. ASAM, Türkiye'nin güvenliğini öncelikli olarak gördüğü Kültür ve Emniyet sorunu gibi konularda uzman birtimlik oluşturmuştu. Emniyet soykürmü iddialarına karşı çıkıp bilimsel olarak ispatlamak için Emniyet Araştırmaları Enstitüsü ve İnsanlığa Karşı Suçlar Enstitüsü isimli alt birtimler de kurmuştu.

Hükümete paralel politikalar üretiyor

SIYASET EKONOMİ VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (SETA)

AK Parti'nin ilk kez iktidara geldiği 2002 yılına takip eden süreçte kurulan SETA'nın çalışma alanları arasında öne çıkan alan dış politika. Aktif çalışan bir Washington ofisi var. Hem yurtiçinde hem de yurtdışında üst düzey isimlerin katıldığı toplantılar seer getiriyor. Hükümetin dış politika açıklamalarına hespiene bire bir destek veren SETA'nın önde gelen isimlerinin son dönemde Kürt sorunu konusundaki özgürlükçü söylemleri dikkat çekiyor.

Genelkurmay'ın resmi kuruluşu

STRATEJİK ARAŞTIRMA VE
ETÜD MERKEZİ (SAREM)

Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi düşünce kuruluşu SAREM 2002'de kuruldu. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı bünyesinde görev yapıyor. Başkanlığına 2008'den bu yana Tuğgeneral Ethem Büyükkışık yürütüyor.

Dışişlerinin resmi kuruluşu

SIYASET EKONOMİ VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (SETA)

Dışişleri Bakanlığı'nın 1995'te kurduğu SAM'ın yönetim kurulunda bakanlık müsteşarının yanı sıra iki emekli büyükelçi ve bir emekli tuğgeneral de var. Kurumun başkanlığını Emniyet Aras yürütüyor. Kurulduğundan beri resmi ideolojisi paralel bir çizgi izleyen SAM'ın son yıllardaki çalışmalarında Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun izleri belirgin hale geldi.

Merkezde durmaya gayret ediyor

ULUSLARARASI STRATEJİK
ARAŞTIRMA KURUMU (USAK)

USAK daha önce ASAM'da Ortadoğu Masası'nın başkanlığını Sedat Laçiner tarafından 2004'te kuruldu. USAK ilk döneminde özellikle Kürt sorunu ve PKK ile mücadele konusunda dikkat çekti. Merkezde duran ama milliyetçi tonlar da barındıran bir çizgide gitti. Kurumun başkanlığını geçen yıl devralan emekli Büyükelçi Özdem Sanberk ise liberal çizgiye daha yakın.

Genelkurmayla ortak proje yapan tek kuruluş

ORTADOĞU STRATEJİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ (ORSAM)

Daha önce ASAM'ın Kafkasya Koordinatörlüğü'nü yürüten Hasan Kanbolat tarafından kuruldu. Genelkurmay'ın resmi düşünce kuruluşu SAREM ile ortak proje yapma izni alan tek düşünce kuruluşu oldu. Son yıllarda Kafkaslar ve Ortadoğu'daki krizler konusunda erken uyan niteliği taşıyan raporlarıyla dikkat çekiyor. Askerle ilişkisi rağmen merkezde durmaya çalışıyor.

Hem merkezde hem muhalif

ARI HAREKETİ

1994'de bir grup genç tarafından kuruldu. İlk yıllarında Anavatan Partisi ile yakın ilişkisi nedeniyle bu partinin gençlik kolu gibi de algılandı. Washington'da ofis açan ilk düşünce kuruluşuydu. An Hareketi yıllardır

AB sürecine destek verse de bizzat dış politika dosyalarında milliyetçi bir söylem ortaya koyuyor. Merkezde durmaya çalışıyor, hükümete muhalif olarak algılanan çıkışları var.

Milliyetçi ve Avrasya'ya bakış

MAKİPİYE GRUBU

1985'te kurulan Marmara Grubu'nun her yıl düzenlenen Avrasya Ekonomi Zirveleri önemli konuların bir araya getiriyor. Kurumun çalışmalarına yön veren Akademik Konsey'in başkanlığını emekli bir subay yürütüyor. Özellikle Azerbaycan ile sıkı ilişkileri var.

tepav Merkezi ekonomik vizyon

TÜRKİYE EKONOMİK POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI (TEPAV)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Üniversitesi bünyesinde 2004'te kurulan TEPAV'ın altındaki ekonomi, dış politika ve iyi yönetim alanlarında çalışan yedi ayrı enstiti faaliyet gösteriyor. Türkiye'nin yakın coğrafyasındaki ekonomik potansiyelle yönelik çalışma ve raporları dikkat çekiyor.

Özgürlükçü-liberal çatı

BİLGE ADAMLAR STRATEJİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ (BİLGESAM)

Bağımsız, bağlantısız ve esnek bir organizasyon hedefleye kurulan BİLGESAM hem akademiden hem de emekli bürokratlardan önemli isimleri bir araya getiren geniş bir çatı. Bilge Adamlar Kurulu'nun yanı sıra bir dizi Akademik Danışma Kurulu var.

Milliyetçi ve Avrasya'ya bakış

ARI HAREKETİ

AB sürecine destek verse de bizzat dış politika dosyalarında milliyetçi bir söylem ortaya koyuyor. Merkezde durmaya çalışıyor, hükümete muhalif olarak algılanan çıkışları var.

1985'te kurulan Marmara Grubu'nun her yıl düzenlenen Avrasya Ekonomi Zirveleri önemli konuların bir araya getiriyor. Kurumun çalışmalarına yön veren Akademik Konsey'in başkanlığını emekli bir subay yürütüyor. Özellikle Azerbaycan ile sıkı ilişkileri var.

Milliyetçi ve ulusalçı çerçevede

TÜRKİYE ULUSAL GÜVENLİK
STRATEJİLERİ MERKEZİ (TUSAM)

Türk Metal İş Sendikası öncülüğünde 2004'te kurulan TUSAM, sendika yöneticilerinin Ergenekon davası kapsamında tutuklanmasından sonra yaşanan süreçte mart 2009'da kapandı. Ulusalçı bir çizgi benimsen TUSAM, Avrasya Radyo Televizyonu (ART)deki programlarını içeriğine destek veriyor ve her pazartesi Cumhuriyet Gazetesi'nin ücretsiz eki Strateji dergisini çıkartıyordu.

TÜRKİYE DÜŞÜNCE PAZARININ GÜÇ SİMSARLARI

İBRAHİM KALIN: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'nın (SETA) kurucu başkanı. 2009'da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın dış politikadan sorumlu başbakanlığına atanmasının ardından SETA'daki görevini bıraktı. Bu görevin yanı sıra Başbakanlık'a bağlı Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nü de yöneten Kalın, bugün siyasetin bizzat içindeki aktörlerden biri olarak hükümetin düşünce kuruluşlarıyla aktif ilişki stratejisinin mimarlarından.

ÖZDEM SANBERK: Kritik dış merkezlerdeki görevlerinin ardından 2000 yılında Dışişleri Bakanlığı'ndan emekli Büyükelçi Özdem Sanberk, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu'nun (USAK) Başkanı. Sanberk aynı zamanda Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi (GEM), Bilge Adamlar Stratejik Araştırmaları Merkezi (BİLGESAM) ve Global İlişkiler Forumu (GİF) Yönetim Kurulu üyesi.

BÜLENT ARAS: Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (SAM) Başkanı. Daha önce SETA'nın dış politika koordinatörlüğünü yürüten Aras'ın Şule Toktaş ve Ümit Kurt ile birlikte hazırladığı 'Araştırma Merkezlerinin Fikseliği: Türkiye'de Dış Politika ve Ulusal Güvenlik Kültürü' raporu kitap olarak da yayınlandı. Rapor, düşünce merkezleriyle ilgili Türkiye'deki en yeni ve en kapsamlı yayınlardan biri kabul ediliyor.

HASAN KANBOLAT: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (ORSAM) Başkanı. Kanbolat daha önce Türkiye'nin güvenliğini ve dış politika alanındaki öncül düşünce kuruluşu Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (ASAM) Kafkasya Koordinatörlüğü'nü ve Türkiye İşleri ve Kalkınma Bakanlığı'nda (TİKA) Orta Asya Masasının Koordinatörlüğünü de yaptı.

ÖZGÜR ÜNLÜHİSARCIKLI: ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından Alman Marshall Fonu'nun (GMF) Türkiye temsilcisi. Ünlühisarcıklı, GMF'deki görevinden önce Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda ve ARI Hareketi'nde yöneticilik yapıp.

NUR YILMAZ: SETA'nın Washington Koordinatörü. Türkiye'nin yeni dış politika açıklamaları ve Türk-Amerikan ilişkileri üzerine çok sayıda makale kaleme alan Yılmaz, ABD ve Kanada'da çeşitli üniversitelerde estetik, eleştirel kuram ve Türk siyaseti üzerine dersler verdi.

URAL AKTÜZÜME: 2007'den beri ARI Hareketi'nin başkanlığını yapan Ural Aktüzüme, aynı zamanda 2009'dan bu yana da Türkiye Pih Değerler Merkezi Vakfı (TEDMER) başkanı. Aktüzüme aynı zamanda İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin kurucu vakfı Bilgi Eğitim ve Kültür Vakfı ile Azerbaycan Türkiye Tarih Araştırmaları Vakfı'nın da yönetim kurulu üyesi, Türk ve Avrupa kamuoylarının birbirini tanımasını hedefleye kurulan Avrupa ile Diyalog Derneği'nin de başkan yardımcısı.

KEMAL KÖPRÜLÜ: 1994-2004 arasında Türkiye'nin ilk düşünce kuruluşlarından ARI Hareketi'nin Genel Koordinatörlüğü'nü yapan Köprülü bugün hiçbir sivil toplum ya da düşünce kuruluşunda aktif görevde değil. Çalışmalarını sahibi olduğu Turkish Policy Quarterly dergisi etrafında yürüten Köprülü eskisi kadar kamuoyunun gözünün önünde olmasa da uluslararası aktörlerin Türkiye'de kapısını ilk çaldığı isimler arasında.

Hürriyet PAZAR+

dosya

THINK TANK NE İŞE YARAR

Siyasetle akademi arasındaki mütercim

İBRAHİM KALIN

Benim tanımım şu: Uzun vadeli çalışma yapan akademisyenler karar vericiler arasında bir köprü. Bir akademisyen olarak kendinize altı ay, bir yıl, iki yıl gibi hedefler koyamazsınız. Öbür tarafta da karar vericiler var her gün onlara karar vermek

zorundalar. Zaman kısıtları var. Derinlik olmadan karar verdiğinizde hata payınız çok yüksek ama üretim pratiğe dönüştürmediğinizde de hayatı ıskalamış oluyorsunuz. Aradaki geçiş kim sağlayacak? İşte düşünce kuruluşları aradaki geçişkenliği sağlıyor, bir mütercim gibi.

Kanaat önderlerinin örgütlenmiş hali

ÖZGÜR ÜNLÜHİSARCIKL

Günümüzde politika yapım sürecinin üç kademesi var: karar alıcılar piramidinin üstündeki de sayda kişi, onların altında politika yapımcılar var, onların altında da kanaat önderleri dediniz.

geniş bir kitle... Kanaat önderlerinin amacı aslında geliştirilen politikalarla etki yapmak. Düşünce kuruluşları kanaat önderlerinin örgütlenmiş kurumsallaştırmalarıdır. Yapılardan bir tanesi.

DEĞİRMENİN SUYU NEREDEN GELİYOR

Bu işi sosyal mastürbasyon olarak görüyorlar

HASAN KANBOLAT

Yaklaşık bir yıl önce Türkiye'deki müteahhitlerin çatı örgütüne gidip dedim ki "Bakın Ortadoğu'da büyük bir değişim hissediyorsunuz. Sizin en fazla iş yaptığınız yer Libya, en çok girmek istediğiniz yerse Irak. Size siyasi risk analizleri sunalım. Buralarda halk ayaklanmasa olursa

analizler işinize yaramaz mı? "Yaramaz" dediler. Düşünebiliyor musunuz 25 milyar oraya gömüyorsunuz ama bu Kaddafi gidecek mi, devrilebilir mi diye bir risk analizi yapılmıyordunuz. Bizim özel sektör daha bu işleri sosyal mastürbasyon olarak gördüğü için önem vermiyoruz.

Amerikalının bir uzmana verdiği maaşla bizim ofis dönüyor

NUH YILMAZ

SETA kesinlikle yabancı kaynak ve devlet imkanlarını kullanmıyor. Bunlar zaten açık kaynaklı siyasi denetlenen harcamalar. Tahmin ettiğinizden çok daha küçük bir bütçeye çalışıyor. Açıklamak istemem çünkü tahmin etmeyeceğiniz kadar düşük

bir şey çıkacak ortaya. ABD'dekiyle yarışamayız bile. Brookings Enstitüsü yılda 60 milyon dolarla çalışıyor. ABD'de emekli bir büyükelçiye bir düşünce merkezinde verilen maaşla SETA'nın bütün Washington ofisi dönüyor.

En büyüğü 1 milyon dolarlık

BÜLENT ARAS

Bütçeler küçük, bu sektörün rekabet ettiği pasta da çok küçük. Ama TÜBİTAK ve AB fonlarıyla biraz büyüyor. Türkiye'deki büyük düşünce kuruluşlarının yıllık araştırma giderleri 1 milyon

doların üzerinde, orta büyüklüktekinin 250 bin ile 1 milyon dolar arasında, küçüklerinin ise 250 binin altında. Bu Batı standartlarına göre düşük ama gelişmekte olan bir sektör. Beş yıl önce bu rakamlar yanı yarıya idi.

SPONSORLARDAN BAĞIMSIZ DÜŞÜNCE ÇIKAR MI

Ticaret yapan işadamları destekliyor

NUH YILMAZ

Ben Washington ofisi için konuşabiliyorum. Bize destek veren bazı işadamları var. Bu işadamları AK Parti'nin dış politika açılımlarından yana çünkü Balkanlar'la, Kafkaslar'la, Ortadoğu'yla ticaret yapıyorlar. Bu ticareti yaparken bu ülkelerle Türkiye arasında doğabilen gerilimden zarara uğruyorlar. O yüzden yaklaşımın

Türkiye'nin şu anki cari dış politikasıyla paralel bir seyir izliyor. Ancak isimlerini kendileri açıklamadığı için bunu açıklamak benim görevim değil. Onunla ilgili yıllarda bu isimlerin öne çıkıp rahat bir biçimde söyleyeceklerini düşünüyorum.

Elbette pozisyon aldrabiliyorlar

BÜLENT ARAS

Sponsorlardan çok bağımsız hareket edemiyorlar. Bu iki açıdan önemli: birincisi sürdürülebilirlik sorunu yani bir süre sonra sponsor destekten vazgeçebiliyor. Mesela ASAM... Bir grup işadamları destekliyordu, onlar desteği kesince kurum ortadan kalktı. İkincisi, düşünce kuruluşunun yapısını sponsor belirliyor. TUSAM'ı, Türk Metal iş

Sendikası destekliyordu. Sendikann başkanı Ergenekon davasından içeri girip çıktı, TUSAM da tasfiye oldu. Sponsorundan özerklik noktasında Türkiye'deki düşünce kuruluşları çok mesafe kaydetmiş değil. Elbette güçlü bir sponsor Batı'da da pozisyon aldrabiliyor. Yani think tank'ler bir çıkar örgütü gibi de çalışabiliyor.

AB yasaları önerilerini açtı

İKTİDAR BASKI YA DA AYRIMCILIK YAPIYOR MU

Eskiden düşünce suçlusuyduk

ÖZDEM SANBERK

Ben şahsen görev yaptığım dört düşünce kuruluşunda da böyle bir baskı hissetmiyorum. Üçüncü düşünce kuruluşları olarak dış politika ve bütün görüş ayrılıklarına rağmen genelde bir konsensus çerçevesinde cereyan ediyor. Türkiye'de düşünce kuruluşları Ermeni, Alevi, Kürt

meseleri gibi hassas konularda bir takım baskılara karşılaşıyordu. Ama AB ile uyum yasaları sayesinde artık düşünce kuruluşları eskisi gibi baskılara karşılaşıyor. Bu konulardaki eleştiriler suç teşkil eden fiil olmaktan çıktı. Eskiden bunlar düşünce suçlarıydı.

AK Parti kendi camiasıyla daha yakın

URAL AKÜZÜM

AK Parti'nin yaptığı bazı şeylerin olumlu olduğunu düşünüyorum. Ben şeylerin de olumsuz. AK Parti'nin sivil topluma ilişkiler konusunda bir ayrımcılık yaptığına şahit olmadık. Ama AK Parti'nin kendi camiasına daha yakın durması gibi bir durum var. Biz 1998'e

kadar ANAP ile çalışmış bir hareket olarak benzer bir tecrübe yaşamaz bir kuruluş. Ama sivil toplumun uzun vadede iktidarlardan bağımsız hedefler koyması gerekir. Yoksa her iktidar döneminde başka kuruluşlar kurulur, iktidar girdinde de kapanır.

Partizan algısı alanınızı daraltır

NUH YILMAZ

SETA AK Parti'nin düşünce kuruluşu değil. Bence AK Parti'nin bir düşünce kuruluşunun bulunması çok da iyi ve verimli olabilir ayrı konu. SETA'nın iktidara ilişkisi şöyle görülebilir: SETA siyasi olarak Türkiye'de

belli bir yerde duruyor, bu da herkese eşit uzaklıkta bir yer değil. Analiz araştırmasını yaparken mümkün olduğu kadar nesnel davranmaya, gerçek riskleri ortaya koymaya çalışan bir düşünce kuruluşu. Partizan davranışımız gibi bir algı ortaya çıkarsa iş yapma alanımız son derece daralır. SETA, Center for American Progress gibi Obama yönetimiyle belli noktalarda çalışan ama zaman zaman eleştiren bir kuruluş.

TELEVİZYONDA GÖRÜNMEK MAKBUL MÜ

Çakma tabela da var pijamalı uzman da

HASAN KANBOLAT

Çakma düşünce merkezleri de çakmaya başladı. Türkiye'de bir kişi "ben üniversite kurulum ve bunun rektörüyüm" diyerek bir web sitesi açsa adama herhalde deli deriz. Ama adam "ben düşünce merkezi başkanım, bu da web sitesi"

diyor, bir de İngilizce isim koyuyor. Sonra bütün televizyon kanalları bu adamlardan geçilmiyor. Ben bunlara pijamalı stratejist diyorum çünkü genelde emekli üst düzey bürokrat ve askerlerden oluyorlar. Başlıyolar kanal kanal dolmaya.

Parodiye konu olabilirsiniz

BÜLENT ARAS

Ben onlara anlık analistler diyorum. Olaylar onları sürükliyor, halbuki istenen durum, olaylar onları sürüklemeyen onların olayları sürüklemesi. Televizyona çıkmak Türkiye'de bir başarı kriteri. Ekranda çok fazla görünmeyen meslektaşlarına "Sani televizyona çağırıyorlar

mi?" diye soruyorlar. Gerçi bir süre sonra dalgalı alımla riskiniz de var. Mesela 2003'teki Irak krizi sırasında ASAM'ın uzmanları Levent Karca'nın bir parodisine konu olmuştu. Bir asker anyorlar, bulamamış olsaktaki üniforma beğeniyorlar parodiye savaşla ilgili yorum yapıyor.

HÜKÜMET ÖNERİLERİ NE ÖLÇÜDE DİKKATE ALIYOR

Bazı konular direkt en üst seviyeye çıkartılır

İBRAHİM KALIN

Diş politikamızın en önemli unsurlarından bir tanesi eski tabirle efor-u umumiye yani kamuoyu. Kamuoyunu arkasına almamız hiçbir politikanın uygulanması mümkün değil, yüzde yüz doğru bile olsa bu politikayı sizin anlatabilmeniz de lazım. Düşünce kuruluşlarının herhangi bir konuya destek vermesi ya da muhalefet etmesi bu süreçlerin

önemli bir parçası haline geldi çünkü eleştiriler mantıklıya buradan bir sonuç alırız. Bize somut olarak birisi gelip "sizin Irak politikamız şuralarda iyi, buralarda yanlış" diyen bir analiz getirdiğinde ikna olursak bu bize çok ciddi bir katkıdır. Bazı konular vardır direkt en üst seviyeye çıkartılır, bazı konular vardır daha alt düzeylerde analiz edilir tartışılır.

ASKER 'THINK TANK'LERLE ÇALIŞIYOR MU

Sadece asker değil MİT de bizimle çalışmalı

HASAN KANBOLAT

ORSAM geçen yıl Genelkurmay'ın düşünce merkezi olan SAREM ile kurumsal ilişki kurmayı başaran tek kurumdu ama bu kolay olmadı. Geçen yıl Afganistan-Pakistan ve Türkiye arasındaki ilişkiler üzerine ortak bir proje yaptık, bu yıl da Türkiye-Irak ilişkileri üzerine ikinci bir proje yapıyoruz. Son birkaç yılda kadar düşünce merkezleri alaya alınıyor, üretimleri önemsenmiyor. Şimdi bunların hepsinin aşıldığını görüyoruz

ama bilgi paylaşımında hâlâ direnç var. Devlet kurumlarına bilgi üretiyoruz ama oradan bilgi alamıyoruz. Hele Genelkurmay'da hiç açık bilgi yoktur çünkü en düşük seviyeli belge olan "hizmete özel" bile gizlilik derecesindedir. Bunun içine bence MİT'de almamız lazım. MİT'in de düşünce merkezleriyle çalışabilmesi ve bir kısım açık bilgiyi diğer Batılı istihbarat kuruluşları gibi kendisinin internet sayfası başta olmak üzere üretip vermesi gerekir.

DIŞARDAN BİR BAKIŞ

Ankara-Washington-Brüksel arasında en önemli sivil bağlardan biriyiz

ÖZGÜR ÜNLÜHİSARCIKL MARSHALL FONU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ (GMF)

Washington'a kamuoyu oluşturmak için giden kişi de şunu bilir: Oradaki düşünce kuruluşu ikna olursa politika yapımcıları ve dolayısıyla karar alıcıları etkileyebilir. Türkiye henüz o noktada değil ama gidışat o yönde. Türk perspektifinin transatlantik perspektife daha çok etki edilebilmesi noktasında Marshall Fonu büyük bir rol oynuyor. Bugün Ankara ile Washington arasında, Ankara ile Brüksel arasında second-track (ikinci kanal) dedüğümüz en önemli sivil bağlardan biriyiz. Dolayısıyla Ankara'da bir şüpheyle değil ciddi bir destekle karşılanıyoruz.

NOSTALJİK BİR BAKIŞ

Bugün düşünce kuruluşları partilere fazla angaje

KEMAL KÖPRÜLÜ

Hiçbir zaman ANAP'ın kadın ya da gençlik kolları gibi iç kolu olmadık, özerklik ANASOL-D, BEP'ARİYOL, Ezeri hükümeti. AKP son 20 yılda eleştirdiğimiz altıncı hükümet. AKP'ye özel bir durum yok, ANAP'ın içindeki herkes bilir Mesut Bey'i ne kadar açık eleştirdiğimi. Bugünkü pozisyonlar eskiye göre çok farklı. Eskiden çok sayıda parti vardı, koalisyonlar vardı, iyi kötü

o koalisyonlar her seferinde değişiyordu. Herkesin yakın durduğu parti liderleri vardı ama organik bağ yoktu, her zaman anıttan bir özerklikleri oldu. Bugün kurulumlar taraf oluyor ve buna çok özen gösteriyor. Bu, Türkiye'de sivil toplum anlayışının yerleşmesine yardım edecek doğru tavır değil. Düşünce kuruluşlarının partilere fazla angaje olduğunu düşünüyorum.